

Oud-rechter en kantoorartikelenfetisjist Annemarie Penn-te Strake (1953) is burgemeester van Maastricht. Aan de hand van voorwerpen vertelt ze wat haar vormde.

TEKST: MINOU OP DEN VELDE | BEELD: BRENDA VAN LEEUWEN

ANNEMARIE PENN-TE STRAKE

‘Leven is een kunst. Daar moet je elke dag voor oefenen, door de trauma’s heen’

SPUL

Zorgen, afleiden, beschermen

“Het voorwerp in huis met de meeste betekenis is deze foto. Mijn vier zonen! (Glundert) Ik ben nu met Olaf getrouwd, hij is een lieve stiefvader. De kinderen hebben geleden onder de spanningen van mijn eerste huwelijk, maar zijn toch opgebloeid tot liefdevolle jongens. In die tijd, 1991, was ik familierechter. Dat was bizar. Want mijn huwelijk ging kapot omdat we een fundamenteel verschil van mening hadden over hoe je kinderen opvoedt. Leven is een kunst. Daar moet je elke dag voor oefenen, door de trauma’s heen. Als

je achterover leunt en denkt: ik ben zo eenzaam, ik kan dit niet, alleen met de kinderen, dan kom je niet verder. Wij waren met zijn vijven op elkaar aangewezen. Vanuit het niets gingen we alles opnieuw opbouwen. Ik heb van die ouderwetse rolluiken, dat is symbolisch. ’s Avonds deed ik ze dicht en dacht: dit is veilig. Ik verhuisde naar deze straat in Maastricht. 200 meter verder was de rechtbank, het schooltje 500 meter, ons huis er tussenin. Ik tikte thuis mijn vonnissen en werkte tweeënhalve dag in de week. Net genoeg om mijn baan niet te verliezen.” ▶

Oergevoel

“Mijn ex-man vertrok in 1977 met drie bevriende tandartsen naar Malawi, om daar te werken, en om de militaire dienst te ontlopen. We waren tenslotte pacifisten. Ik volgde hem. Hij verzette zich tegen de zwarte dictatuur, als anti-autoritaire jongen. Dus na twee jaar moesten wij ineens binnen 24 uur het land uit, bizar! Die rooie wegen roepen een oergevoel op. Rond het ziekenhuisje stonden wat hutten, meer niet. Die jaren in Afrika hebben me gevormd. Ik leerde relativeren, waarden en improviseren. Het is prachtig hoor, hoe we in de westerse beschaving het leven hebben opgetuigd, maar geluk zit niet in twaalf soorten yoghurt.”

Hygiënisch nadenken

“Ik ben een kantoorartikelenfetisjist. Laatst kwam ik in een kast vier perforators tegen: hè lekker! Haha. Deze vulpen heb ik van mijn kinderen gekregen. Ik ben een taalneuroot. Dat hebben alle rechters, want je vonnis, daar mag geen speld tussen zitten. Mijn ouders waren heel intelligente mensen. Je moest hygiënisch nadenken, we riepen niet zomaar wat. Vroeger kon ik geïrriteerd raken als mensen niet de moeite namen zuiver na te denken.”

ANNEMARIE PENN-TE STRAKE (1953) is sinds 1 juli 2015 burgemeester van Maastricht. Ze begon haar loopbaan als plaatsvervangend rechter bij de Rechtbank van Maastricht, waar ze in 1998 werd benoemd tot vicepresident. In 2006 werd zij hoofdofficier van justitie arrondissementsparket te Maastricht. In 2012 trad zij toe tot het College van procureurs-generaal in Amsterdam.

Mama's flinke meisje

“Dit is mijn broer, met mij als baby. Mijn moeder vertelde wat mijn broer deed toen ik als baby'tje op de grond lag. Hij heeft een stuk van mijn neus afgebeten, uit gif. Hij was heel jaloers op het nieuwe zusje. We hebben nu een goede verhouding. Laatst zaten we nog een week in de Bourgogne. Ik heb met mijn broer heftige gesprekken over feminisme gehad. Hij was van de VVD en ik niet. Ik heb van alles en nog wat gestemd. Maar nooit extremen. De PVV is voor mij echt... *no way*. Als student in het rooms-rode Nijmegen vocht ik voor vrouwenrechten. Ja, ik ben officieel katholiek, maar ik geloof in helemaal niks. Ik woonde indertijd in een studentenflat met veel communisten. Als mijn broer en ik het hadden over vrouwenemancipatie zei hij: 'Jij loopt altijd zo te koop met je mening!' Ja zei ik, grappend, 'maar als ik jouw mening had zou ik dat ook niet doen.' Toen ik gescheiden was, zei hij: 'Belachelijk dat jij werkt met vier kinderen. Die groeien op voor galg en rad!' (lacht) Hij is een beetje een Archie Bunker. Toen ik burgemeester werd zei hij: 'Kun je

nu alleen maar mannendingen doen?”

Een paar jaar geleden, toen ik hoofdofficier was, kreeg ik van het OM een coach. We gingen transactionele analyse doen – een techniek om te kijken wie je bent geworden door de positie in je gezin, door je ouders. Wat was het gebod of verbod voor jou? Pas toen ontdekte ik wat mijn script was. Mijn broer was als oudste zoon de kroonprins. Ook voor opa en oma Te Strake. Ik vond dat altijd een beetje sneu. Mijn zusje was het baby'tje, schattig, mama's babypop. Mijn positie was in het midden, zonder daar echt voor te kiezen. Mijn moeder zei altijd: 'Jij bent mama's flinke meisje.'

Ik ben getraind op de harmonie bewaren. In ons gezin dreigde de harmonie vaak verstoord te worden, en dan was het: o, nu is alles kapot. Vier dagen huilen met zijn allen. Ik overdrijf, maar dat was de spanning in ons gezin. Je kunt beter een keer boos worden, maar dat kunnen wij niet. Dat is lastig, omdat het dan blijft hangen. Misschien is boosheid ook een fijner gevoel dan verdriet.”

Brok in de keel

“Eén zondag in de maand zing ik Bach met een groot koor. Terwijl je zingt kun je niks anders meer met je hoofd. Als je na een dag hard werken naar de koorrepetitie gaat, voelt het aan het eind van de avond alsof je de hele nacht goed geslapen hebt, naar de sauna bent geweest en alles weer op zijn plek zit. Klassieke muziek vult op wat ik met woorden en ratio niet voor elkaar krijg. Mijn moeder heeft hier in de huiskamer in de kist gelegen, een hele week. Mijn vader ook. Ik kan het iedereen aanraden, want het maakt het afscheid makkelijk. Ik heb voor mijn moeder gezongen bij de kist. Mijn derde zoon begeleidde mij op de piano. *Ombra mai fu* van Händel. Prachtig. Het is niet makkelijk, zingen met zo'n brok in je keel. Maar ik wist dat ze dat fijn had gevonden.” ▶

‘Mijn broer beet een stuk van mijn neus af. Hij was jaloers op het nieuwe zusje’

Moeder van de jeugdherberg

“Dit schort kreeg ik van mijn kinderen op mijn 60ste verjaardag. ‘Hotel Mama’ staat er op, haha. Ik ben het liefst de moeder van de jeugdherberg. Op mijn 70ste zou ik best een hotel willen hebben, hier in Maastricht. Ik ben daar dan natuurlijk de baas, haha. Maar ik loop ook met een schort rond in de keuken, serveer in een mooi jurkje een beetje uit en heb goeie gesprekken met de gasten. Ja, ik zou graag nog ondernemer worden. Dan heb ik alles gehad. Je moet het leven helemaal uitnutten.”

‘Prachtig hoe we het leven hebben opgetuigd, maar geluk zit niet in twaalf soorten yoghurt’

Niks neps aan

“Toen ik moeder werd, vroeg mijn vader: ‘Hoe is dat nou?’ Ik zei: ‘Het is heel gek. Er komt een lichaampje uit je, het is net alsof je er zelf uitkomt. Maar tegelijkertijd voelt het ver weg, en vreemd.’ Mijn vader heeft toen een gedicht gemaakt, dat eindigt met ‘kleine vreemde kind van mij’, en hij heeft er dit mooie schilderij bij gemaakt. Er zit allemaal symboliek in, daar hou ik van. Kijk, de arm vormt ook het ruggetje, zo was mijn vader. Altijd uit op verdieping. Een lieve vader, die altijd een oplossing voor je problemen had. Er was niks nep aan hem. Daarom hield ik zo van hem. Hij was manisch depressief. Soms kon hij ontzettend lachen, en soms was hij heel somber. ‘Het leven is mislukt,’ zei hij dan. Op het laatst zei ik wel eens: ‘Volgens mij zeg je eigenlijk: ik ben mislukt. Maar dat is niet zo.’ Mijn ouders hadden een moeilijk huwelijk. Mijn moeder was een avonddier, en hield van mensen over de vloer. Mijn vader was een kluizenaar en een neuroot. Hij kon zijn depressies beheersen, maar het ging niet meer als er te veel visite kwam. Daarom had hij een hok in de tuin waar hij sliep, op poten, zodat de modder eronderdoor kon, en een elektrisch kacheltje. Het was zijn domein. Mijn moeder moest het gezin bij elkaar houden en heeft dat fantastisch gedaan. Na mijn zusje kreeg ze twee late miskramen. Die van acht maanden is er dood uitgethaald. Na de begrafenis kwamen

mijn ouders huilend terug. Toen was ik 8. Dat verdriet, daar zijn ze overheen gaan leven. In 1974 begonnen ze een latrelatie. ‘Ik kom ook op kamers!’ zei mijn moeder. Ik dacht: uh? Mijn moeder voelde zich slachtoffer van haar huwelijk. Daar hadden we indringende gesprekken over. ‘Doe er dan wat aan!’ riep ik. ‘Nee,’ zei ze, ‘vrije wil bestaat niet.’ ▶

Voorrecht “Voor mijn installatie als burgemeester heb ik deze mooie jurk laten maken. Het burgemeesterschap is een fantastisch vak, het doet ertoe. Het gaat van de vluchtelingenproblematiek tot jihadisme en coffeshops. Gisteren werd ik bijgepraat over de kernreactor, net over de grens in België. Want ik ben ook voorzitter van de veiligheidsregio.

Mijn vader is overleden in oktober 2013 en mijn moeder in het voorjaar van 2014. Ik zag mijn moeder dagelijks en mijn vader elk weekend, en ze gingen vrijwel altijd met ons mee op vakantie. Het is een voorrecht als je zo intensief met je ouders mag leven. Na mijn scheiding kwam mijn moeder in de straat wonen. Mijn vader mocht elke vrijdag om vijf uur bij haar komen, en op maandagmorgen moest hij er weer uit. Zo is dat twintig jaar gegaan, tot hij zich liet opnemen in een verzorgingshuis. Mijn moeder verzorgde hem elke dag. Ik zei: ‘Misschien hou je toch een beetje van hem?’ ‘Nee nee!’ riep ze, ‘dat is mijn plichtsgevoel!’ (lacht)

Hun dood is heftig geweest, maar ik dacht: in het perspectief van het leven hoort dit erbij. Toen ik besloot te solliciteren als burgemeester was ik bijna een jaar verder, en had mijn kracht terug. Gelukkig maar, anders had ik deze baan niet gedaan.”

Beleefde waarheid

“Dit boek heeft mijn vader geschreven: *Waarheid en andere onzin*. Zo relativierend spraken wij over ons vak en het leven. Hij was ook rechter, tot zijn 70ste. Je weet dat getuigen over hetzelfde voorval vaak een ander verhaal vertellen. We vonden het interessant dat burgers denken dat wat de rechter vaststelt de absolute waarheid is. Maar wat mensen als waarheid presenteren is vaak beleefde waarheid – dat is iets heel anders.

Het allermoeilijkste vond ik de zaken waarbij scheidende ouders ruzie maakten over wie de kinderen mocht hebben. Als ouders daar niet waren uitgekomen moest je als rechter in twintig minuten bepalen wat het beste was voor hun kind. Vaak zei ik: ‘Luister, praat nog een keer, tien minuutjes, probeer samen tot een oplossing te komen.’ Soms waren ze zo geharnast dat ik meteen een beslissing nam. Dat was altijd heel moeilijk. Want je weet nooit precies wat het beste voor de kinderen is.” ■

‘In 1974 begonnen mijn ouders een latrelatie. Ik kom ook op kamers! zei mijn moeder’

